

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

ФАКУЛЬТЕТ ЮРИДИЧНИЙ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 8. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

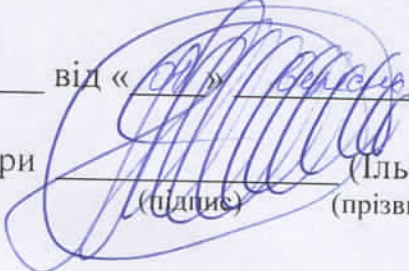
Освітня програма:	Право
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Спеціальність:	081 Право
Галузь знань:	08 Право

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права України та зарубіжних країн» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Право» зі спеціальності 08 «Право» галузі знань 081 «Право».

Розробник: Осауленко О. І. кандидат юридичних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 року

Завідувач кафедри (Ільків О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Право» зі спеціальності 081 Право, галузь знань 08 Право

Гарант освітньої програми (проф. Богатирьов І.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2022 року

Голова (Оверчук О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань: 081 Право	Обов'язковий компонент освітньої програми	
Загальна кількість годин – 210 Змістових модулів – 7	Спеціальність: 08 Право	Рік підготовки	
		1-й	1-й
	Освітня програма «Право»	Семестр	
		1-й	1-й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		46	24
		Практичні	
		30	12
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		134	174
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права України та зарубіжних країн» схвалена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня знань спеціальності 08 Право за освітньо-професійною програмою «Право».

Навчальна дисципліна «Історія держави і права України та зарубіжних країн» розглядає історію виникнення державно-правових інститутів країн та етапи їх розвитку, зміни та еволюцію систем управління та правових систем зарубіжних країн та України, їх зв'язок із соціально-політичними процесами.

Мета. Підготовка юриста із широким колом знань про загальну історію держави та права, процеси виникнення, утворення і розвитку держави і права у певній конкретній історичній обстановці у кожній окремій країні.

Завдання: з'ясування питань виникнення, розвитку, а також занепаду історичних типів держави та права, форм держави та права, їх різновидів, причин і наслідків організаційних і структурних змін у державному апараті і системах права.

Під час лекційних та практичних занять, самостійної роботи, майбутні фахівці з права, **набувають таких компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності) СК (спеціальні, фахові компетентності).**

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Опанувавши дисципліну «Історія держави і права України та зарубіжних країн» студенти повинні володіти такими **результатами навчання:**

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн

«Загальна історія держави і права» як наука та її місце в системі юридичних наук. Методологія історії держави і права. Основні теоретичні напрями історико-правової науки. Періодизація курсу історії держави і права України та зарубіжних країн. Сутність та походження держави. Становлення суспільства. Неолітична революція та родовий лад. Основні чинники державоутворюючого процесу. «Священні царі». Сутність і походження права. Первісне право.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 2. Держава і право Стародавнього Сходу

Виникнення держави в країнах Стародавнього Сходу. Стародавній Єгипет. Створення держави. Право Стародавнього Єгипту. Періодизація розвитку держави і права Стародавнього Єгипту. Специфічні риси політичної організації. Державний лад. Характерні риси права. Злочини і покарання. Судовий процес.

Стародавній Вавилон. Утворення держави. Соціально-економічний та політичний розвиток Межиріччя наприкінці III тис. до н.е. Розвиток релігії, права, писемності. Міста-держави Месопотамії. Характерні риси права: цивільне, сімейне та карне право. Судовий процес. Джерела – пам'ятки права Межиріччя. Характеристика Законника царя Хаммурапі.

Хетська держава. Виникнення Хетської держави. Державний устрій стародавніх хетів. Суспільний устрій у Хетській державі. Право Хетської держави. Давня Індія. Виникнення держави в Індії. Періодизація розвитку держави і права в Індії. Державний устрій Давньої Індії. Центральне і місцеве управління. Військова організація. Суспільний устрій Давньої Індії. Правове закріплення станово-кастового поділу суспільства. Джерела і характерні риси права Давньої Індії. Закони Ману. Суд і судочинство.

Стародавній Китай. Виникнення держави. Періодизація розвитку держави і права в Китаї. Династична історія Китаю. Державний лад Стародавнього Китаю. Армія. Конфуціанство і легізм Стародавнього Китаю. Суспільний лад. Реформи, спрямовані на руйнування громади. Джерела і характерні риси права Стародавнього Китаю. Цивільне право. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання. Судовий процес.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 3. Держава і право Стародавньої Греції та Риму

Виникнення держави в країнах античного світу. Виникнення держави у Спарті. Особливості державного ладу Спарті. Військово-аристократичний характер політичної організації Спарті. Утворення Афінської держави. Державний лад Афін. Реформи Тезея в Афінах. Реформи Солона, Клісфена, Ефіальта, Перикла. Демократизація державного ладу Афін у V ст. до н.е.

Організація судової влади. Занепад афінської демократії. Антична колонізація. Суспільний лад в античних державах. Правове становище різних груп населення в Спарті, Афінах. Античне рабство. Джерела і характерні риси античного права. Джерела і характерні риси права Спарти. Закони Лікурга. Джерела і характерні риси афінського права. Закони Драконта і Солона. Звичаєве право і закон. Право власності. Право зобов'язань. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання. Судовий устрій.

Рабовласницькі державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я. Держава скіфів та її право. Античні міста-держави Північного Причорномор'я та їх право. Боспорське царство та його право.

Стародавній Рим. Періодизація розвитку держави і права Стародавнього Риму. Державний лад Риму в період Республіки. Види народних зборів, сенат, магістратура. Передумови переходу від республіки до імперії. Диктатура Сулли. Перший і другий триумвірати. Державний лад Риму в періоди принципату і домініату. Роль армії та чиновництва у політичній системі Стародавнього Риму. Поділ імперії на Західну і Східну. Падіння Західної Римської імперії (476 р.). Головні етапи в розвитку римського права: найдавніший, класичний і посткласичний періоди. Джерела римського права. Судова система. Еволюція форм цивільного процесу: легісакційний процес, формулярний і екстраординарний. Загальноісторичне значення римського права та його рецепція. Східна Римська імперія (Візантія) – правонаступниця Римської імперії. Особливості розвитку держави і права.

Література до теми: основна 1-9; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 4. Держава і право франків

Загальна характеристика європейської феодальної держави і права. Партикуляризм. Ранньофеодальна монархія. Основні етапи становлення і розвитку франкської держави і права. Особливості виникнення держави у франків. Утворення Франкської імперії. Державний лад. Формування державного апарату. Влада франкських королів. Держава франків при Меровінгах і Каролінгах. Основні положення реформи Карла Мартелла (715-741 рр.). Суспільний лад франкської держави. Формування феодальних відносин. Становище селянства, форми селянської залежності. Феодальна ієрархія. Сутність сюзеренітету-васалітету. Джерела і характерні риси права. Варварські правди. Салічна правда. Перехід від варварських до феодальних правових звичаїв. Вплив римського права. Цивільне право. Зобов'язальне право. Спадкове право. Злочини і покарання. Судовий процес. Особливості розвитку феодальних відносин у Східній Римській імперії (Візантії) та їх вплив на еволюцію державного ладу. Розпад франкської імперії.

Література до теми: основна 1-9; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 5. Держава і право Франції, Англії, Німеччини в епоху Середньовіччя

Ранньофеодальна монархія в Франції у IX – XIII ст. Періодизація середньовічної держави і права у Франції. Політичне об'єднання Франції. Державний лад. Генеральні штати, їх структура, компетенція. Центральне і місцеве управління. Судова система Франції у IX – XIII ст. Суспільний лад. Нова структура середньовічного суспільства. Характеристика правової системи. Джерела права феодальної Франції. Французькі збірники кутюмів (кутюми Бовезі), королівські ордонанси. Право феодальної земельної власності: алод, фео́д і бенефі́цій. Станово-представницька монархія у Франції (XIV – XV ст.). Зміни у державному ладі (XIV – XV ст.). Зміни у суспільному ладі (XIV – XV ст.). Формування трьох основних станів: духовенства, дворянства і міщан. Формування правових засад станового ладу. Посилення королівської влади (XVI–XVII ст.). Абсолютна монархія у Франції. Правління Людовіка XIV. Необмежений характер королівської влади. Реформи Рішельє. Створення бюрократичного апарату. Місьцеве управління. Інтенданти поліції, юстиції та фінансів. Організація постійної армії та поліцейської служби. Суд. Джерела та характерні риси права.

Становлення держави і права в Англії. Періодизація розвитку держави і права в Англії. Вплив норманського завоювання 1066 р. суспільно-політичний розвиток країни. Ранньофеодальна монархія в Англії. Державний лад. Органи державного управління. Взаємовідносини королівської влади з англійською церквою. Прийняття «Великої Хартії Вольностей» (Magna Carta) 1215 р., її зміст. Виникнення парламенту, його функції. Реформи Генріха II. Посилення королівської влади в Англії. Особливості англійського абсолютизму. Місьцеве самоврядування. Особливості військової організації. Судова система. Суспільний лад Англії. Зміни у суспільному ладі Англії у період станово-представницької монархії. Вільне селянство. Джерела та характерні риси права. Англосаксонські «правди». Розвиток королівського законодавства. Особливості феодального права Англії. Система правосуддя. Англосаксонська система права.

Становлення і розвиток ранньофеодальної держави в Німеччині. Історія виникнення і розвитку феодальної Німеччини. Державний лад. Ранньофеодальна монархія в Німеччині у IX – XIII ст. Політична роздробленість феодальної Німеччини. Станово-представницька монархія у Німеччині. Утворення «Священної Римської імперії» в Німеччині. «Золота булла» 1356 р. та її роль. Рейхстаг: поняття та структура. Імперська депутація. Особливості князівського абсолютизму. Суспільний лад. Джерела та характерні риси права. Саксонське і Швабське зеркала в Німеччині. «Кароліна» (Constitutio Criminalis Carolina) 1532 р. – одне з найважливіших джерел німецького загальноімперського права.

Література до теми: основна 1-9; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 6. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя

Поняття та предмет канонічного права (права християнської церкви). Римсько-католицька церква в країнах Західної Європи. Інквізиція. Інститут спадкоємності. Шлюбні відносини. Система покарань. Інтердикт. Анафема. Епітилія. Санкції проти духовних осіб. Поняття та предмет, розвиток середньовічного міського права. Міське виборче право. Виникнення і розвиток міст. Статути вільних міст, цехів і купецьких гільдій. Боротьба за міське самоврядування. Міські республіки: Генуя, Флоренція. Ганзейський союз. Цехи і гільдії. Братства. Суд в епоху Середньовіччя. Магдебурзьке право. Джерела магдебурзького права та їх характеристика. Організація управління в європейських містах за магдебурзьким правом. Суд і судочинство за магдебурзьким правом.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 7. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя

Утворення й розвиток Давньоруської держави. Суспільний лад. Державний устрій. Давньоруське право. Джерела давньоруського права. Руська правда – визначна пам'ятка давньоруського права. Характерні риси давньоруського права. Галицько-Волинське князівство та його право. Литовсько-Руська держава та її право. Правове становище українських земель у складі Речі Посполитої. Запорозька Січ: військово-політичний устрій та право. Козацько-гетьманська держава та її право.

Утворення і розвиток Московської держави і права. Державний лад. Особливості станово-представницької монархії. Роль Боярської Думи. Особливості утвердження абсолютизму в Росії. Суспільний лад. Правове становище різних груп суспільства. Джерела права. Судебник 1497 р. та початок закріпачення селян. «Соборне Уложення» 1649 р. Характеристика цивільного та карного законодавства Московії.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 8. Держава і право середньовічного Сходу та Африки

Основні закономірності виникнення і розвитку феодальної держави і права Азії та Африки. Традиційний характер суспільно-політичного життя і форм держави. Вплив релігії на соціальну і політичну структуру. Держава і право Східної Римської імперії (Візантії). Періодизація виникнення та розвитку держави. Державний устрій. Реформи Константина Великого та Юстиніана. Розвиток феодальних відносин у Візантії. Боротьба із зовнішніми ворогами. Боротьба з хрестоносцями. Латинська імперія. Джерела права. Кодифікація Юстиніана у Візантії. Розвиток візантійського права в VIII – XIV ст. Еклога. Прохірон. Базиліки. Занепад імперії. Завоювання Константинополя турками-

сельджуками. Держава і право Арабського Халіфату. Виникнення держави. Громадський устрій. Державний устрій Арабського халіфату. Мусульманське право. Держава і право середньовічного Китаю. Династії середньовічного Китаю. Суспільний устрій середньовічного Китаю. Державний устрій. Держава і право середньовічної Індії. Делійський султанат та Імперія Великих Моголів. Суспільний устрій. Державний устрій і право. Держава і право середньовічної Японії. Виникнення держави. Династична історія Японії. Феодальне суспільство Японії. Палац. Духовний світ японського суспільства. Особливості становлення і розвитку мусульманського права, зв'язок релігії та права. Джерела мусульманського права. Коран. Сунна. Іджма. Право власності. Договір. Шлюбно-сімейне право. Злочини і покарання. Право середньовічних африканських держав.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 9. Загальна характеристика держави і права в Новий час

Криза феодального ладу та основні причини буржуазних революцій. Виникнення нових правових систем. Основні системи права: англосаксонська, романо-германська (континентальна) тощо. Зміни в державному та суспільному ладі держав Нового часу. Буржуазні республіки та просвітницький абсолютизм. Принципи формування та тенденції розвитку буржуазного права. Англосаксонська система права: поняття та основні закономірності встановлення, джерела. Створення в Англії основних інститутів цивільного буржуазного права. Джерела цивільного права: «загальне право» і «право справедливості». Англійська доктрина судового прецеденту. Статутне право. Збереження феодальної форми та архаїчних правових інститутів. Поділ власності на «реальну» та «особисту». Довірча власність (траст). Впровадження буржуазних принципів у традиційну англійську доктрину договору. Деліктне право та його особливості. Правовий статус торговельних компаній. Сімейне право. Специфічна система судових позовів. Становлення і розвиток буржуазного кримінального права в Англії. Тричленна система злочинів. «Habeas corpus act» 1679 р. Поширення англосаксонської системи права в країнах Британської колоніальної імперії. Вплив англосаксонської системи на виникнення і розвиток буржуазного права в США. Романо-германська (континентальна система права): поняття та основні закономірності встановлення, джерела. Радикальне скасування у Франції старих феодальних правових інститутів та розробка нової правової системи. Джерела цивільного права Франції. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р. Торговельний кодекс Франції 1807 р. Австрійський цивільний кодекс 1811 р. Саксонське цивільне уложення 1863 р. Розробка і прийняття Німецького цивільного уложення 1900 р., його структура, особливості. Торговельний кодекс Японії 1899 р. Основні інститути цивільного права в країнах континентальної системи права. Рівність перед законом, священність і недоторканність приватної власності, свобода

договору, рівність сторін у договорі, його обов'язковість. Нові принципи сімейного права. Цивільний шлюб. Виникнення буржуазного кримінального права. Декрети революції та Кримінальний кодекс Франції 1791 р. Кримінальний кодекс Франції 1810 р. Імперський кримінальний кодекс Німеччини 1871 р. Кримінальний кодекс Японії 1880 р. Розвиток буржуазного законодавства про працю. Закони про робітників та бідних в Англії. Законодавство про працю в США. Становище профспілок. Закон Ле-Шапельє 1791 р. у Франції. Законодавство 1884 р. про робітничі спілки. Закон про соціальне страхування 1883 р. в Німецькій імперії. Регламентація дитячої та жіночої праці в Англії, Франції, США, Німеччині. Колоніалізм: поняття та етапи. Поняття колоній та метрополій. Створення колоніальних імперій. «Завойовані» колонії та «переселенські». ОстІндійська компанія. Колоніальні володіння Англії. Організація управління колоніями Англії. Домініони. Протекторат. Акт про дійсність колоніальних законів 1865 р. Імперські конференції. Акти про управління Індією. Акт про Британську Північну Америку 1867 р. Pax Britannica. Створення і розвиток французької колоніальної імперії. Організація управління колоніями. Реформа управління Алжиром. Паризький мирний договір 1814 р. Поняття та управління іспанськими, португальськими та німецькими колоніями.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 10. Держава і право Англії Нового часу

Причини, передумови, завдання, рушійні сили англійської революції середини XVII ст. Періодизація, три етапи революції. Державний лад революційного періоду. Політичні течії в революції. Довгий парламент. Встановлення конституційної монархії. Основні державноправові зміни періоду революції. Проголошення республіки. Протекторат Кромвеля. «Знаряддя управління» 1653 р. Система органів влади і управління за часів протекторату. Військова диктатура Кромвеля. Реставрація Стюартів. «Славетна революція». Результати революції. Державний устрій Великобританії у XIX ст. Діяльність парламенту та парламентські реформи. Соціальна структура англійського суспільства у Новий час. Джерела та характерні риси права Англії середини XVII – XIX ст. «Habeas Corpus Act» та Білль про права як основні демократичні акти, що проголошували права підданих.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 11. Виникнення і розвиток держави і права в Америці

Держави і право доколумбової Америки. Державно-правовий розвиток майя, інків та ацтеків. Міста-держави майя. Утворення держави. Суспільний устрій. Державний устрій. Право майя. Імперія інків. Утворення держави. Суспільний устрій. Державний устрій. Держава ацтеків. Виникнення і розвиток держави і права США. Утворення колоній у Північній Америці. Види колоній та особливості їхнього управління. Війна за незалежність англійських колоній, її

результати. Декларація незалежності США 4 липня 1776 р., «Статті конфедерації» 1781 р. Конституція США 1787 р. Державний лад США. «Білль про права» 1791 р. Справа Мербері проти Медісон. Доктрина Монро. Взаємовідносини між гілками державної влади у XIX – на початку XX ст. Громадянська війна у США у середині XIX ст. та її наслідки. Законодавчі акти уряду А. Лінкольна: Гомстед-акт 1862 р. і Прокламація про звільнення рабів. Перемога Півночі. «Реконструкція Півдня». XIII – XV поправки до Конституції США. Посилення ролі Верховного Суду США. Еволюція державного ладу США у другій половині XIX ст. Конгрес. Президент США. Місцеве управління. Збройні сили. Поліція. Судова система США. Суспільний лад. Демократизація американського суспільства. Зміни в правовій та політичній системі США наприкінці XIX – на початку XX ст.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 12. Держава і право Франції Нового часу

Причини, передумови, завдання, рушійні сили Великої французької революції кінця XVIII ст. Періодизація революції. Державно-правові ідеї Вольтера, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є. Три основні етапи революції. Установчі збори. Жирондистська республіка. Якобінська диктатура. Революційний уряд. Конвент та його комітети. Революційний трибунал. Армія. Соціально-економічні заходи якобінців. Аграрне та робітниче законодавство. Вплив Великої французької революції на становлення держави нового типу. Джерела права революційного періоду. «Декларація прав людини і громадянина» 1789 р. Конституції 1791 р., 1793 р. Переворот 9-го термідора і термідоріанська реакція. Конституція 1795 р. Уряд Директорії. Органи державної влади в період Директорії, консульства та імперії Наполеона I. Джерела права, кодифікація законодавства у період I імперії. Цивільний Кодекс Французів (Кодекс Наполеона) 1804 р. Структура та основні положення Кодексу. Вплив римського права на зміст Кодексу. Сімейне право за Кодесом Наполеона. Рецепція Кодексу Наполеона в інших державах. Конституційне законодавство XVIII – XIX ст. Реставрація монархії Бурбонів. Хартія 1814 р. Липнева революція і Хартія 1830 р. Революція 1848 р. і проголошення (Другої) республіки. Конституція 1848 р. Державний переворот Луї Бонапарта (1851 р.) і Конституція 1852 р. Державний лад Другої імперії. Причини виникнення Паризької комуни як форми органів самоврядування. Роль Центрального комітету національної гвардії. Державний лад Паризької Комуни та принципи її організації. Декларація «До французького народу» 19 квітня 1871 р. Судова система. Соціально-економічні заходи Комуни. Утворення Третьої республіки. Державний лад періоду Третьої республіки. Партії і політична боротьба після загибелі Комуни. Конституційні закони 1875 р. Органічні закони 1884 р. Джерела та характерні риси права Франції у кінці XVIII – на початку XX ст.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-5, 7,8, 11-13.

Тема 13. Держава і право Німеччини Нового часу

Причини, передумови, завдання, рушійні сили революції в Німеччині (т. зв. «Березнева революція») 1848-1849 рр. Періодизація революції. Революційні виступи в Австрії та Пруссії. Франкфуртський парламент і Конституція 1849 р. Результати революції. Вплив революції 1848 р. на розвиток німецьких держав. Реформи в Пруссії. Північнонімецький союз. Утворення імперії. Конституція 1871 р. Державний лад Німеччини у кінці XIX – на початку XX ст. Джерела та основні риси права Німеччини Нового часу. Австрійська імперія та реформи Габсбургів. Перетворення Австрійської імперії на дуалістичну монархію – Австро-Угорщину. Суспільний лад Німеччини у XIX ст. Характерні риси та джерела права Німеччини.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 14. Правове становище українських земель в період втрати державності

Суспільно-політичний устрій і право на українських землях у складі імперій. Російські органи влади й управління на українських землях. Судова система на українських землях у складі Російської імперії. Право на українських землях складі Російської імперії. Суспільно-політичний устрій і право в Галичині, на Північній Буковині та Закарпатті.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 15. Держава і право Японії та Китаю Нового часу

Держава і право Японії. Причини та наслідки «закриття Японії». Суспільний та державний лад Японії до середини XIX ст. Передумови революції в Японії. Революція Мейдзі («Реставрація Мейдзі») – початок революційних перетворень в Японії. Реформи 70-80-х рр. XIX ст. Виникнення політичних партій. Конституція 1889 р. Державний та суспільний лад Японії кінця XIX – на початку XX ст. Особливості формування та джерела японського права. Держава і право Китаю. Династія Цін. Велика селянська війна 1850- 1864 рр. у Китаї. Криза політичної системи. Рух за введення конституційного правління наприкінці XIX ст. реформ. Три принципи Сунь Ятсена. Сінхайська революція 1911 р. Скиннення Маньчжурської династії Цін. Проголошення Китайської Республіки. Особливості китайського права, джерела.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.

Тема 16. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу

Загальні тенденції розвитку держави, права та суспільства в XX – на початку XXI ст. Зміни на політичній карті Європи після Першої світової війни. Друга світова війна та її державно-правові наслідки. Розпад колоніальної системи. Криза колоніальної системи після Першої світової війни. Новий підйом

національно-визвольної боротьби у колоніях після Другої світової війни. Остаточний розпад колоніальних імперій. Розпад Британської колоніальної імперії. Імперські конференції 1926 р. і 1930 р. Вестмінстерський статут 1931 р. Британська співдружність націй. Утворення Республіки Індії. Підйом національно визвольної боротьби в Індії після першої світової війни. Колоніальна політика Великої Британії. Конституції 1919 р. і 1935 р. Політичні та правові ідеї гандизму. Акт про незалежність Індії 1947 р. і утворення двох домініонів. Конституція Індії 1949 р. Проголошення Республіки Індія 1950 р. Державний лад. Управління штатами. Криза Французької колоніальної імперії. Боротьба колоній за незалежність. Зміни в структурі Французької колоніальної імперії після прийняття Конституції Франції 1946 р. Створення Французького Союзу. Спілка сімнадцяти африканських колоній. Проголошення у 1962 р. незалежності Алжиру. Проголошення незалежності Індонезії. Конституція 1946 р. Посилення влади президента. Переворот генерала Сухарто в 1965 р. Роль військових. Національно-визвольні революції у країнах Арабського Сходу. Національна революція в Єгипті. Конституції 1956 р. і 1971 р. Боротьба за національну незалежність Сирії та Лівану. Національно-визвольна війна в Алжирі. Утворення Демократичної Республіки Афганістан. Боротьба за незалежність у колоніях тропічної Африки. Піднесення національно-визвольного і демократичного руху в Латинській Америці. Особливості монархій та республік в Новітній час. Нові тенденції у розвитку правових систем. Поява нових галузей законодавства і комплексних галузей права. Розвиток приватного права Новітнього часу. Еволюція публічного права Новітнього часу. Вплив міжнародних правових норм на внутрішнє право окремих держав. Об'єднання Європи та утворення ЄС.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 10-13.

Тема 17. Держава і право країн Європи в Новітню епоху

Держава і право Англії в Новітню епоху. Особливості державного розвитку Англії. Акт про парламент 1911 р. Розвиток британської двопартійної системи. Консерватори і ліберали. Посилення лейбористської партії. Вестмінстерський статут 1931 р. Зміни в апараті державного управління та у соціальній структурі Англії протягом другої половини ХХ ст. Характерні риси англійської парламентської демократії. Реформа парламенту 1949 р. Спроби подальшої реорганізації палат лордів. Виборчі реформи 1918 р. і 1928 р. Акт про народне представництво 1948 р. Основні напрями державно-правового розвитку Англії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Корона. Посилення ролі кабінету. Стиль управління М. Тетчер. Лейбористські уряди. Поліцейські та судові органи. Обмеження місцевого самоврядування. Закон 2011 р. про престолоуспадкування. Джерела та характерні риси права Англії. Соціальне законодавство. Держава і право Німеччини в Новітню епоху. Причини та наслідки Листопадової революції 1918 р. у Німеччині. Утворення Веймарської республіки. Веймарська

конституція 1919 р. Система органів влади й управління періоду Веймарської республіки (1919-1933 рр.). «Президентські» кабінети». Управління в землях. Партії і політична боротьба в умовах Веймарської республіки. Кризові явища у соціально-економічній та владній сфері у кінці 20-х – на початку 30-х рр. Причини встановлення нацистської диктатури. Державний та суспільний лад нацистської Німеччини. Фюрер, рейхстаг, імперська канцелярія. Каральні органи. Законодавство нацистської Німеччини. Поразка нацистської Німеччини у Другій світовій війні. Потсдамські угоди. Окупаційний Статут. Політика розколу країни: Бізонія і Тризонія. Утворення ФРН і НДР. Конституція ФРН (Боннська конституція) 1949 р. Державний лад ФРН у другій половині ХХ ст. Соціальна структура суспільства. Соціальне законодавство ФРН. Об'єднання Німеччини у 1990 р. Основні напрями державно-правового розвитку Німеччини в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Держава і право Італії в Новітню епоху. Італія на початку ХХ ст. Економічна і політична криза після закінчення Першої світової війни. Розвиток фашистського руху. «Похід на Рим» фашистських загонів у жовтні 1922 р. Встановлення фашистської диктатури. Виняткові закони 1926-1927 рр. Одержавлення фашистської партії. Принципи корпоративної системи. Хартія праці 1927 р. Італія після Другої світової війни. Боротьба за демократизацію суспільного і державного ладу. Конституція 1947 р. Основні напрями державно-правового розвитку Італії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Держава і право Франції в Новітню епоху. Державний лад Третьої республіки у міжвоєнний період. Багатопартійність. Лівий блок і Національний блок. Робітничі партії. Фашистські організації. Народний фронт 1934-1938 рр. Уряд народного фронту. Державний механізм Третьої республіки. Кінець Третьої республіки. Боротьба за демократичну конституцію після закінчення Другої світової війни. Референдуми 21 жовтня 1945 р. і 5 травня 1946 р. Конституція 1946 р. Державний лад Четвертої республіки, причини її ліквідації. Військовий заколот 1958 р. в Алжирі. Уряд генерала Де Голля. Прийняття Конституції 1958 р. Державний устрій П'ятої республіки. Зростання соціального напруження в 60-х рр. Зміни у соціальній структурі Франції. Французька правова система у другій половині ХХ ст. Основні напрями державно-правового розвитку Франції в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. Кримінальна поліція Франції. Суд. Національні держави Центральної та Південно-Східної Європи. Виникнення після Першої світової війни національних держав у Чехословаччині, Угорщині, Югославії, Болгарії. Утворення незалежної Польської Республіки. Конституційне самовизначення Болгарії. Мала Конституція Польщі 1919 р. Конституція Румунії 1923 р. Тимчасова конституція Чехословаччини 1918 р. Державні перевороти і встановлення авторитарних режимів у Югославії, Болгарії, Угорщині. Антидемократична Конституція Польщі 1935 р. Політичний режим Антонеску в Румунії. Характер і форми революцій середини 40-х рр. ХХ ст. в країнах Центральної і Південно-Східної Європи. Встановлення народно-демократичної влади. Будівництво нового державного апарату. Конституційне законодавство.

Особливості соціально-політичного розвитку європейських країн народної демократії. Деформація економіки та суспільно-політичного ладу. Криза системи «реального соціалізму». Демократичні революції 1989 – 1990 рр. Утворення незалежних Чеської та Словачької держав.

Утворення Центральної Ради. Державне будівництво УНР. Формування права УНР. Українська держава і право (Гетьманат П. Скоропадського). Українська Народна Республіка часів Директорії та її право. Західноукраїнська Народна Республіка та її право. Утворення радянської держави і права в Україні. Радянська державність і право в Україні у 20-30 рр. XX ст. Держава і право України у роки Другої світової війни (1939-1941 рр.). Держава і право УРСР у повоєнні роки та період десталінізації (1945 – перша пол. 1960 рр.). Держава і право України в період „застою» (середина 1960-середина 1980 рр.). Державно-правовий розвиток України в період перебудови (1985-1991 рр.). Держава і право сучасної України.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 1-4, 7,8, 10-13.

Тема 18. Держава і право США Новітньої доби

Державне регулювання ринкових відносин в США. Двопартійна система США. Демократи і республіканці. Основні зміни у державному ладі США. Принципи федералізму. Централізація влади. Конгрес та його постійні комітети. XIX, XXIV і XXVI поправки до Конституції. Закон про виборчі права 1965 р. Президент. Апарат Білого дому. Мілітаризація державного апарату. Пентагон і ЦРУ. Структура поліцейського апарату. ФБР. Верховний Суд США. Зміни в політичному режимі Сполучених Штатів після Другої світової війни. Особливості соціально-економічного розвитку США Новітнього часу. «Новий курс» Ф. Рузвельта і його основні напрями. Взаємовідносини трьох гілок державної влади у другій половині XX ст. Зміни у соціальній структурі США протягом другої половини XX ст. Соціальне законодавство. Становище професійних спілок. Право на страйк. Закон Вагнера 1935 р. і Закон ТафтаХартлі 1947 р. у США. Додатки до Конституції США в XX ст. Федеральний закон та закони штатів. Цивільне, трудове та кримінальне право США. Основні напрями державно-правового розвитку США в кінці XX – на початку XXI ст.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 1-4, 7,8, 10-13.

Тема 19. Держава і право Японії та Китаю в Новітню епоху

Розвиток держави і права Японії. Японія в період між двома світовими війнами. Мілітаризація суспільства. «Нова політична структура» і «Нова економічна структура». Збереження монархічної влади. Японська держава після Другої світової війни. Перебудова суспільно-економічних засад. Конституція Японії 1947 р. Джерела та характерні риси права. Розвиток держави і права КНР XX ст. Початок новодемократичної революції в Китаї. Період громадянських революційних війн. Утворення Китайської Народної Республіки. Конституція

КНР 1954 р. Основний закон 1975 р. і Конституція 1978 р. Конституція КНР 1982 р. Джерела та характерні риси права.

Література до теми: основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 10-13.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Вступ до історії держави і права зарубіжних країн. Держава і право Стародавнього Сходу												
Тема 1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн	8	2				6	8					8
Тема 2. Держава і право Стародавнього Єгипту	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 3. Держава і право Стародавнього Вавилону	7	2				5	7	1				6
Тема 4. Держава і право Давньої Індії	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 5. Держава і право Стародавнього Китаю	9	2	1			6	9	2				7
Змістовий модуль 2. Держава і право Античного світу												
Тема 6. Держава і право Стародавньої Греції	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 7. Держава і право Стародавнього Риму	9	2	1			6	9	1				8
Змістовий модуль 3. Розвиток держави і права Західної Європи в період Середньовіччя												
Тема 8. Держава і право франків	8	2	1			5	8	1				7
Тема 9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя	8	2	1			5	8	1				7
Тема 11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	10	2	2			6	10	1				9
Змістовий модуль 4. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Держава і право середньовічного Сходу та Африки												
Тема 13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки	10	2	2			6	10	1	1			8
Змістовий модуль 5. Держава і право Європи, Азії та Америки Нового часу												
Тема 15. Загальна характеристика держави і права в Новий час	9	2	1			6	9	1	1			7
Тема 16. Держава і право Англії Нового часу	10	2	2			6	10	1				9
Тема 17. Виникнення і розвиток держави і права в Америці	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 18. Держава і право Франції Нового часу	10	2	1			6	10	1				9

Тема 19. Держава і право Німеччини Нового часу	10	2	1			6	10	1	1			8
Тема 20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу	10	2	2			6	10	1				9
Змістовий модуль 6. Правове становище українських земель в Новий час												
Тема 21. Правове становище українських земель в період втрати державності.	10	2	2			6	10	2	1			7
Змістовий модуль 7. Держава і право країн в Новітню епоху												
Тема 22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу	9	2	1			6	9	1				8
Тема 23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху	10	2	2			6	10	1	1			8
Разом	210	46	30			134	210	24	12			174

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Держава і право Стародавнього Єгипту	1/1
2	Тема 4. Держава і право Давньої Індії	1/1
3	Тема 5. Держава і право Стародавнього Китаю	1/-
4	Тема 6. Держава і право Стародавньої Греції	1/1
5	Тема 7. Держава і право Стародавнього Риму	1/-
6	Тема 8. Держава і право франків	1/-
7	Тема 9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя	1/1
8	Тема 10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя	2/-
9	Тема 11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя	1/1
10	Тема 12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	2/-
11	Тема 13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя	2/1
12	Тема 14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки	2/1
13	Тема 15. Загальна характеристика держави і права в Новий час	1/1
14	Тема 16. Держава і право Англії Нового часу	2/-
15	Тема 17. Виникнення і розвиток держави і права в Америці	2/1
16	Тема 18. Держава і право Франції Нового часу	1/-
17	Тема 19. Держава і право Німеччини Нового часу	1/1
18	Тема 20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу	2/-
19	Тема 21. Правове становище українських земель в період втрати державності.	2/1
20	Тема 22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу	1/-
21	Тема 23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху	2/1
Усього		30/12

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн	6/8
2	Тема 2. Держава і право Стародавнього Єгипту	6/7
3	Тема 3. Держава і право Стародавнього Вавилону	5/6
4	Тема 4. Держава і право Давньої Індії	6/7
5	Тема 5. Держава і право Стародавнього Китаю	6/7
6	Тема 6. Держава і право Стародавньої Греції	6/7
7	Тема 7. Держава і право Стародавнього Риму	6/8
8	Тема 8. Держава і право франків	6/7
9	Тема 9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя	5/7
10	Тема 10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя	6/7
11	Тема 11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя	5/7
12	Тема 12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	6/9
13	Тема 13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя	6/8
14	Тема 14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки	6/8
15	Тема 15. Загальна характеристика держави і права в Новий час	6/7
16	Тема 16. Держава і право Англії Нового часу	6/9
17	Тема 17. Виникнення і розвиток держави і права в Америці	6/8
18	Тема 18. Держава і право Франції Нового часу	6/9
19	Тема 19. Держава і право Німеччини Нового часу	6/8
20	Тема 20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу	6/9
21	Тема 21. Правове становище українських земель в період втрати державності.	6/7
22	Тема 22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу	6/8
23	Тема 23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху	6/8
Усього		134/174

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання	Форма контролю	Література	Кількість балів
Тема 1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2

Тема 2. Держава і право Стародавнього Єгипту	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 3. Держава і право Стародавнього Вавилону	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 4. Держава і право Давньої Індії	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 5. Держава і право Стародавнього Китаю	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 6. Держава і право Стародавньої Греції	Анотація матеріалу. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 7. Держава і право Стародавнього Риму	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 8. Держава і право франків	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	2
Тема 9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 5, 7,8, 11-13.	2
Тема 10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Представлення презентацій.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3

Тема 12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 15. Загальна характеристика держави і права в Новий час	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 16. Держава і право Англії Нового часу	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 17. Виникнення і розвиток держави і права в Америці	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 18. Держава і право Франції Нового часу	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 19. Держава і право Німеччини Нового часу	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3
Тема 21. Правове становище українських земель в	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 11-13.	3

період втрати державності.	Виконання завдань практичної роботи.	Здача виконаних практичних завдань. Тестування		
Тема 22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 10-13.	3
Тема 23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів. Виконання завдань практичної роботи.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування. Здача виконаних практичних завдань. Тестування	основна 1-8; допоміжна 2-4, 7,8, 10-13.	3

Індивідуальні завдання

Рекомендована тематика наукових рефератів, презентацій

1. Закони Хаммурапі: структура та основний зміст.
2. Закони Ману: структура та основний зміст.
3. Злочини та покарання в правових пам'ятках Стародавнього Сходу (на прикладі Законів Хаммурапі та Законів Ману).
4. Регулювання сімейних правовідносин в Законах Хаммурапі та Законах Ману.
5. Регулювання майнових правовідносин в Законах Хаммурапі та Законах Ману.
6. Давньокитайське законодавство про злочини і покарання.
7. Закони XII таблиць.
8. Інституції Гая як пам'ятка римського права.
9. Дигести Юстиніана про право і правосуддя.
10. Регулювання майнових правовідносин в Дигестах Юстиніана.
11. Дигести Юстиніана про сімейні стосунки.
12. Еклога як пам'ятка візантійського права.
13. Салічна правда: структура та основний зміст.
14. Еволюція правового регулювання в англосаксонському законодавстві VI – середини XI ст.
15. «Кутюми Бовезі».
16. «Саксонське зерцало».
17. Західноєвропейське міське право.
18. Середньовічне японське право VIII ст.
19. Злочини та покарання в середньовічному Китаї (аналіз Законів Великої династії Мін).
20. Законодавство Англійської революції середини XVII ст.
21. «Славна революція» 1688 – 1689 рр.
22. «Кароліна» Карла V.
23. Законодавство конституційно-монархічного етапу Великої французької революції.
24. Законодавство жирондистського етапу Великої французької революції.

25. Законодавство яacobінського етапу Великої французької революції.
26. Аграрне законодавство Великої французької революції.
27. Конституційне законодавство Великої французької революції.
28. Конституційне законодавство Директорії у Франції.
29. Конституційне законодавство Консульства і Першої імперії у Франції.
30. Конституційно-правові документи епохи Війни за незалежність в Північній Америці.
31. Конституція США.
32. Конституційно-правове вирішення питання про рабство в США.
33. Аграрне законодавство в США в кінці XVIII – XIX ст.
34. Антимонопольне законодавство в США на рубежі XIX – XX ст.
35. Роль партій в державному розвитку США в кінці XVIII – XIX ст.
36. Законодавство «нового курсу» Ф. Д. Рузвельта.
37. Тенденції розвитку права періоду постіндустріального суспільства.
38. Сучасні тенденції в розвитку кримінального права і процесу в США.
39. Акти про народне представництво 1832, 1867, 1884 pp. в Англії.
40. Французька Конституція 1848 р.
41. Встановлення Третьої республіки у Франції.
42. Конституційна хартія Пруссії 1850 р.
43. Конституція Німецької імперії 1871 р.
44. Веймарська Конституція в Німеччині (1919 р).
45. Законодавство Третього Рейху.
46. Цивільний кодекс Наполеона про майнові відносини.
47. Цивільний кодекс Наполеона про сімейні стосунки.
48. Німецьке цивільне уложення про майнові відносини.
49. Німецьке цивільне уложення про сімейні стосунки.
50. Еволюція правового регулювання майнових відносин в законодавстві країн континентальної Європи в XIX ст.
51. Еволюція правового регулювання сімейних відносин в законодавстві країн континентальної Європи в XIX ст.
52. Французький кримінальний кодекс 1810 р. та Кримінально-процесуальний кодекс 1808 р.
53. Еволюція англійської робочого і профспілкового законодавства в XIX – XX ст.
54. Виникнення соціального законодавства в Німеччині в кінці XIX ст.
55. Верховний суд як ініціатор і координатор правової політики в США.
56. Війна за незалежність іспанських колоній і державне будівництво в Центральній і Південній Америці.
57. Конституційно-політичний розвиток Франції в XIX ст.
58. Конституційно-політичний розвиток Німеччини в XIX ст.
59. Модернізація японської держави в останній третині XIX – п.п. XX ст.
60. Конституційно-політичний розвиток Великобританії в XX ст.
61. Конституційно-політичний розвиток Франції в XX ст.
62. Фашистська держава в Італії. 63. Державний лад і суспільство нацистської Німеччини.

64. Конституційно-політичний розвиток Німеччини після Другої світової війни.

65. Конституційно-політичний розвиток Японії після Другої світової війни.

66. Держави «народної демократії»: основні інститути права і суспільства (одна держава за вибором). 67. Модернізація китайської держави і права в XX ст.

68. Конституційно-політичний розвиток Канади (остання третина XIX – XX ст.).

69. Конституційно-правовий розвиток Індії.

70. Труднощі становлення демократичних режимів у країнах незалежної Африки.

8. Методи навчання

1. Лекції із застосуванням пояснювально-ілюстративного методу, із використанням роздаткового матеріалу та мультимедійних презентацій.

2. Практичні заняття з застосуванням інтерактивних методів проведення практичних занять (режим бесіди, діалогу).

3. Складання опорного конспекту теми, побудова структурної схеми окремого питання, систематизація інформації у вигляді таблиці тощо;

4. Методи та прийоми активізації навчальної діяльності студента під час лекційних та практичних завдань (дискусія, дебати тощо).

5. Поточне консультування. Самостійна робота студентів з літературними та Інтернет-джерелами.

6. Презентація результатів виконаних завдань та досліджень студентом.

9. Методи контролю

При вивченні здобувачами дисципліни застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;

- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;

- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;

- індивідуальне та фронтальне опитування;

- поточне тестування;

- аналіз та оцінювання результатів навчання;

- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти:

1. Вступ до історії держави і права України та зарубіжних країн
2. Держава і право Стародавнього Єгипту
3. Держава і право Стародавнього Вавилону
4. Держава і право Давньої Індії
5. Держава і право Стародавнього Китаю
6. Держава і право Стародавньої Греції
7. Держава і право Стародавнього Риму
8. Держава і право франків
9. Держава і право Франції в епоху Середньовіччя
10. Держава і право Англії в епоху Середньовіччя
11. Держава і право Німеччини в епоху Середньовіччя
12. Канонічне і міське право у країнах Західної Європи в епоху Середньовіччя
13. Держава і право України в епоху Середньовіччя. Московія в епоху Середньовіччя
14. Держава і право середньовічного Сходу та Африки
15. Загальна характеристика держави і права в Новий час
16. Держава і право Англії Нового часу
17. Виникнення і розвиток держави і права в Америці
18. Держава і право Франції Нового часу
19. Держава і право Німеччини Нового часу
20. Держава і право Японії та Китаю Нового часу
21. Правове становище українських земель в період втрати державності.
22. Загальна характеристика держави і права в Новітню добу
23. Держава і право країн Європи, США, Японії та Китаю в Новітню епоху
24. Держава і право США в Новітню епоху.
25. Держава і право країн Японії та Китаю в Новітню епоху

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																							Підсумковий контроль екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 1					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23		
2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизовувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Посібники

2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

14. Рекомендована література

Основна

1. Бостан Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст] : навчальний посібник / Л. М. Бостан, С. К. Бостан. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Центр учб. л-ри, 2018. – 730 с.
2. Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. П. Глиняний. – К.: Істина, 2012. – 768 с.
3. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: підручник / Л. М. Маймескулов Д. А. Тихоненков, В. В. Россіхін, С. І. Власенко. – Х.: Право, 2013. – 520 с.
4. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. С. Макарчук. – 8-ме вид., доповн. – К.: Атіка; Х.: Право, 2015. – 624 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/82499/pravo/zagalna_istoriya_derzhavi_i_prava_zarubizhnih_krayin
5. Трофанчук Г. І. Історія держави і права зарубіжних країн / Г. І. Трофанчук. – К.: Юрінком Інтер, 2018. – 448 с.
6. Хома Н. М. Історія держави та права зарубіжних країн [Текст] : навч. посібник / Н. М. Хома. – 3-тє вид., стер. – Львів : Магнолія-2006 , 2017. – 480 с.
7. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін.]. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
8. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн та римське право: навчальний посібник. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, 2019. 384 с.

Додаткова

1. Бостан Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн. Держава і право епохи громадянського суспільства [Текст]: навч. посіб. / Л. М. Бостан, С. К. Бостан. – Запоріжжя: Просвіта, 2003. – 452 с.
2. Бостан Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. посібник / Л.М. Бостан, Н.К. Бостан. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 672 с.
3. Бостан Л.М. Історія держави і права у зарубіжних країнах: навч. посібник / Л.М. Бостан, С. К. Бостан. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Центр учб. л-ри, 2008. – 730 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/13-Istor_derzh_prava_Bostan.pdf

4. Глиняний В. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посібник / В. П. Глиняний. – К.: Істина, 2005. – 768 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk677644.pdf>

5. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) [Текст]: науч.-практ. и учеб. издание / пер. с фр. В. Н. Захватаев. – К.: Правова єдність, 2016. – 1156 с.

6. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; Отв. ред. Л.Л. Кофанов. В восьми томах. – М.: «Статут», 2002. – 231 с.

7. Дудченко О. С. Історія держави і права України та зарубіжних країн [Текст]: навч.-метод. посіб. / О. С. Дудченко; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 246 с.

8. Захарченко П. П. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: навч. посіб. для дистанц. навч. / П. П. Захарченко [и др.]; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". – К.: Університет "Україна", 2005. – 214 с.

9. Иглз Р. История Англии. Подробный справочник по истории / Р. Иглз. – М.: АСТ, 2008. – 304 с.

10. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918 р. – початок ХХІ ст.) [Текст]: [навч. посіб.] / [Б. Й. Тищик та ін.]. – Л.: Світ, 2016. – 718 с.

11. Калганова О. А. Історія держави і права зарубіжних країн (у визначеннях і схемах) [Текст]: навч. посіб. / О. А. Калганова, Т. М. Супрун; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь: Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. – 102 с.

12. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн. Відповіді на екзаменаційні питання / Д. А. Тихоненков. – Х.: Право, 2020. – 248 с.

13. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн/ Д. А. Тихоненков. – Х.: Право, 2017. – 248 с.

14. Іванов В. М. Історія держави і права України : навч. посібник/ В. М. Іванов. – К. : Атіка, 2007. – 728 с.

15. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Методологічні принципи та підходи історико-правового дослідження кримінально-виконавчої системи України. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 2. С. 29 –31

16. Осауленко О. І. Композиція правозастосовних актів. Правоохоронна діяльність: історія, сучасний стан, перспективи розвитку : матеріали наук.-теорет. конф. (присвячена пам'яті видатного науковця О. Ф. Граніна), м. Київ, 23 берез. 2017 р. Київ: НАВС, 2017. С. 120–123.

17. Осауленко О. І. Теорія поділу влад Шарля Луї Монтеск'є та її вплив на правові реформи сучасної України. Правові реформи як елемент соціального реформування : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (Рівне, 11–12 груд. 2019 р.). Рівне: МЕРУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2019. С. 20–25.